

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ

Ο Έμπορος, ο Τραπεζίτης και ο 'Γύρος της Ντόχα'

Ο 'Έμπορος της Βενετίας' πάλι κινδυνεύει από τον Τραπεζίτη.

Στο ομώνυμο έργο του Σαίξπηρ, ο τραπεζίτης απαιτεί το ενέχυρό του : την καρδιά του έμπορου, δηλ. του εμπορίου – η Βενετία τότε, ήταν μία θαλασσοκράτειρα εμπορική δύναμη. Ο έμπορος σώζεται μόνο επειδή βρέθηκε κάποιο 'παραθυράκι' στο συμβόλαιο που το καθιστούσε άκυρο.

Μετά τη κρίση του 2008, τα πράγματα αντιστρέφονται. Ο τραπεζίτης κινδύνευσε να χάσει την καρδιά του. Το εμπόριο καλείται να του συμπαρασταθεί στην έξοδο από την κρίση. « Το εμπόριο είναι συστατικός παράγων της εξόδου από την κρίση» τόνισε ο P. Lamy, Γενικός Διευθυντής του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, την 28/5/2009,¹επειδή, ενισχύοντας το εμπόριο ενισχύεται και η παγκόσμια Ζήτηση.

Για το σκοπό αυτό, στην αναφορά του προς το Γενικό Συμβούλιο του ΠΟΕ (26/5/2009), ο Lamy, υποστήριξε αυτό που συμμερίζονται και αρκετοί πολιτικοί ηγέτες: Την ολοκλήρωση των εμπορικών συνομιλιών της Ντόχα² που ξεκίνησε το 2001.

Η προσδοκία είναι ότι η ολοκλήρωση του 'Γύρου της Ντόχα', που συνεπάγεται μείωση των δασμών, απελευθέρωση του εμπορίου υπηρεσιών και αγροτικών προϊόντων, θα αποβεί ίσως, ο σημαντικότερος τρόπος τόνωσης του εμπορίου. Ήδη, τον Απρίλιο 2009 το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εκτιμά σε -11,025% την συρρίκνωση του όγκου του παγκόσμιου εμπορίου για το 2009.

Όμως, αντίστροφα, το ίδιο το χρηματοπιστωτικό σύστημα επηρεάζει το εμπόριο, ίσως περισσότερο από την απελευθέρωση των αγορών των αγροτικών προϊόντων ή των υπηρεσιών. Οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες, η αύξηση του όγκου και της ταχύτητας των κεφαλαιακών ροών σε συνδυασμό με την (μέχρι πρότινος) μείωση των ελέγχων διακίνησης κεφαλαίων, εμποδίζουν το ελεύθερο εμπόριο : με την αστάθεια επί των τιμών που προκαλούν και τη λήψη προστατευτικών μέτρων που ενθαρρύνονται από τα ελλείμματα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών. Άλλωστε, οι ταχείες αλλαγές των ισοτιμιών συνεπάγονται αβεβαιότητα για τις τιμές, που δυσχεραίνουν τον υπολογισμό του σχετικού κόστους και του συγκριτικού ή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Χαρακτηριστικά, ο Supachai Panitchrakdi, (πρώη Γεν. Δ/ντής ΠΟΕ και σημερινός της UNCTAD), σε ομιλία του στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Απρίλιος 2008), με αφορμή την χρηματοπιστωτική κρίση, επέκρινε ότι, ενώ υπήρξε σχεδόν παγκόσμιος συντονισμός από τις κυβερνήσεις για τη διάσωση των τραπεζών με ενέσεις ρευστότητας, δεν υπήρξε στη νομισματική πολιτική³. Πολύ πιο επικριτικός υπήρξε απέναντι στην υπερβολική ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου και την ελλιπή του νομισματικού και χρηματοοικονομικού συστήματος

Επομένως, οι συναλλαγές σε διαφορετικά νομίσματα, τα swaps, futures, κ.ά. επηρεάζουν τον επιχειρηματικό κύκλο των εξαγωγικών δραστηριοτήτων, όπως και η διαθεσιμότητα τραπεζικών πιστώσεων. Κι ενώ για το τελευταίο ο Lamy προσέτρεξε και πέτυχε την έγκριση από το G20 (2/4/2009) πρόσθετων πιστώσεων για το εμπόριο (τουλάχιστον 250 δις. δολάρια)⁴, για την ολοκλήρωση του 'Γύρου της Ντόχα' χρειάζεται ν' αντιμετωπισθούν και κάποιοι άλλοι παράμετροι του σημερινού αδιεξόδου, όπως:

1) Η πολυπλοκότητα των τεχνικών μέσων των διαπραγματεύσεων, ο φαύλος κύκλος των εμπορικών αντιποίνων και των μηχανισμών προφύλαξης. 2) Επίσης, τα προβλήματα εφαρμογής των συμφωνιών που απορρέουν από τον προηγούμενο 'Γύρο της Ουρουγουάης'.

3) Ακόμη, διαδικασίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου όπως η διαδικασία της 'ενιαίας δέσμευσης': δηλ. η διαδικασία όπου όλα τα μέλη πρέπει να συμφωνήσουν σε όλα τα μεταξύ τους συνδεδεμένα θέματα. Δεν μπορεί να υπάρξει μερική συμφωνία.

4) Ας συνυπολογίσουμε επί πλέον, ότι δεν ελήφθησαν υπόψη ορισμένες ιδιαιτερότητες που διέτουν τις υπηρεσίες και τα αγροτικά προϊόντα ως αγαθά διαφορετικά από τα άλλα, μεταποιημένα προϊόντα που ήσαν αντικείμενο ρυθμίσεων της GAT μέχρι το 1995 (σύσταση του ΠΟΕ).

5) Εξάλλου, το εξασθενημένο από τις πολλές εξαιρέσεις εμπορικό καθεστώς της GATT που ενσωματώθηκε και διευρύνθηκε στον ΠΟΕ, έχει το μερίδιό του στα σημερινά προβλήματα.

6) Ας θυμηθούμε ακόμη, την αντίθεση ανάμεσα στη ρεαλιστική συμπεριφορά των κρατών και την ιδεαλιστική ρητορική τους. 7) Επίσης, τον ανασταλτικό παράγοντα του μεγάλου αριθμού των κρατών-μελών σε συνδυασμό με τη ανομοιογένειά τους ως προς τους θεσμούς, τις ικανότητες, τις υποδομές και τις πεποιθήσεις για την 'ελεύθερη αγορά', την ανάπτυξη και το εμπόριο.

8) Αλλά, οι προβολείς πέφτουν στη διεθνή αρχιτεκτονική και την άτυπη διακυβέρνηση: Η πτώση της αμερικανικής ισχύος και ο ανταγωνισμός των αναδυομένων χωρών, ευνοούν περισσότερο τις περιφερειακές συνεργασίες, παρά τις τρέχουσες πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις.. Ήδη, ο ακαδημαϊκός Baldwin (2007)⁵ συμπεραίνει, ότι σ' αυτές τις

διαπραγματεύσεις της Ντόχα, τα κράτη δεν επιδίωξαν οικονομικούς στόχους, αλλά πρωτίστως πολιτικούς. Ιδιαίτερα, αποδίδει την κυριότερη αιτία για τα απογοητευτικά μέχρι σήμερα αποτελέσματα, στη μετάπτωση της οικονομικής ισχύος από τις ΗΠΑ σε Βραζιλία, Ινδία, Κίνα και Νότιο Αφρική. Μεταξύ άλλων ερευνητών, ο Hoekman (2007)⁶ επισημαίνει τόσο το ασύνδετο σχήμα των προνομιακών καθεστώτων των ελάχιστα-ανεπτυγμένων-χωρών, με τους αναπτυξιακούς στόχους (για τις ίδιες), όσο και τα κόστη προσαρμογής που συνεπάγεται η φιλελευθεροποίηση των αγορών. Ο ίδιος, επικρίνει τη προσέγγιση του ΠΟΕ για την ανάπτυξη, ότι δηλ. αποτελείται από ένα ασύνδετο μίγμα « περιοδικής πολυμερούς φιλελευθεροποίησης, με πολλές εξαιρέσεις για την εμπορική πολιτική των αναπτυσσόμενων χωρών» .

Λοιπόν, ποιος θα δώσει την καρδιά του για τον 'Γύρο της Ντόχα;'

¹ http://www.wto.org/english/news_e/news09_e/a4t_28may09_e.htm,

² http://www.wto.org/english/news_e/news09_e/tnc_chair_report_26may09_e.

³ IMF, 'Statement by Supachai Panitchpakdi Secretary-General of UNCTAD, to the International Monetary and Financial Committee and the Development Committee'. Washington, DC, 12-13 April 2008.

⁴ <http://www.londonsummit.gov.uk>

⁵ Baldwin, R. (2007). 'Political economy of the disappointing Doha Round of trade negotiations'. *Pacific Economic Review*. τόμος 12, τεύχος no 3, σελ.253-266. Database Journal compilation. Blackwell Publishing Ltd.

⁶ Hoekman B. (2007). 'Doha, development and discrimination'. *Pacific Economic Review*, Vol.12:3, σελ..267-292. Blackwell Publishing Ltd. (Σημ: ερευνητής σε ΠΤ και του CEPR).

